

MILYEN SZOLGÁLTATÁSOKAT NYÚJT SZÁMUNKRA A TERMÉSZET?

MEZŐGAZDASÁGGAL KAPCSOLATOS AJÁNLÁSOK DÖNTÉSHOZÓKNAK

MINISTERUL MEDIULUI

MILYEN SZOLGÁLTATÁSOKAT NYÚJT A MEZŐGAZDASÁG SZÁMÁRA A TERMÉSZET?

Az ökoszisztéma szolgáltatások azoknak a szolgáltatásoknak a gyűjtőneve, amit a természet a társadalom számára nyújt. Ezek a szolgáltatások, mint pl. a természetes takarmány, a vízmegtartás, a tápanyagkörforgás vagy az erózió elleni védelem biztosítása, hasznosak és gyakran létfontosságúak a társadalom és a gazdaság egészséges működéséhez. Sajnos rohamosan veszítjük el ezeket a szolgáltatásokat, elvesztésük nem csak a természetet károsítja, de komoly gazdasági terhet is jelent.

Az ökoszisztéma szolgáltatások három csoportját különböztetjük meg: ellátó, szabályozó és kulturális szolgáltatásokat. Míg az ellátó szolgáltatások a mezőgazdálkodáshoz elengedhetetlen természetes takarmányt biztosítják, a szabályozó szolgáltatások az éghajlat, a csapadékmennyiség, a megporzás és a víz szabályozásán keresztül teremtik meg a mezőgazdaság feltételeit.

MENNYIT ÉRNEK EZEK A SZOLGÁLTATÁSOK?

Munkánk során felmértük a Nyárad és Kis-Küküllő mente legfontosabb ökoszisztéma szolgáltatásait. Célunk az volt, hogy feltárjuk a leglényegesebb szolgáltatásokat és elősegítsük, hogy ezek védelme beépüljön a megfelelő fejlesztési tervekbe. Tanulmányunk készítése alatt a szolgáltatások biofizikai, társadalmi és gazdasági értékelése mellett bevontuk a helyi lakosokat is, hiszen ők ismerik legjobban a táj adottságait, illetve a táj változásai őket érintik leginkább.

A lakosok a legfőbb 10 ökoszisztéma szolgáltatás közé sorolták a mezőgazdálkodási szempontból is fontos természetes takarmányt, melynek becsült gazdasági értéke a Nyárad és Kis-Küküllő mentén 14,1 millió lej

évente. A területen a méhészet is jelentősen hozzájárul a gazdasághoz, a méz éves értéke 3,8 millió lejre tehető. A területen kiadott begyűjtési engedélyek alapján a vadon termő növények és gombák éves gazdasági értéke 1,7 millió lej/év.

Számos példa mutatja, hogy a természet érdekeit szem előtt tartó mezőgazdálkodás nem csak a természet számára előnyös, hanem maguknak a gazdálkodóknak is. A természetközeli mezőgazdálkodás növeli a talaj termőképességét és javítja a beporzást, azáltal, hogy segít helyreállítani a méh- és rovarállományokat és egészségesebb egyedeket biztosít, mely következtésképpen magasabb terméshozamot eredményez.

MILYEN A MEZŐGAZDÁLKODÁS JELENLEGI HELYZETE?

A helyi lakosok nagy többsége önfenntartó gazdálkodással, főleg zöldség- és gyümölcsstermesztéssel, valamint juh- és szarvasmarhatartással foglalkozik. Habár problémát jelent a területfelhagyás a demográfiai változások miatt (az átlaggazda idős és nehezen tudja megművelni a földet), ez a probléma az agrár-környezetgazdálkodási támogatásoknak köszönhetően csökken. Az agrártámogatások ugyan részben választ kínálnak a területfelhagyásra, újabb problémákat is felvetnek. Mivel a pénzt hektár alapon kapja a földtulajdonos minimális követelmények teljesítése mellett, van, aki ezt kihasználva vásárol földet és csak minimálisan műveli azt. A kisgazdáknak további nehézség a bonyolult és folyamatosan változó szabályozás és támogatási rendszer, valamint az információ hiánya, ami miatt a gazdák gyakran nem értesülnek a lehetőségekről és nem igényelnek támogatást. A kommunizmus alatt uralkodó intenzív művelésű kollektív mezőgazdaság miatt felhagyott

régi gyümölcsösök, legelők csak lassan alakulnak vissza hagyományos kisparcellás agrártájjá a zavaros birtokviszony rendezések, az elvándorlás és a szakemberhiány miatt. A mezőgazdasági nyerstermékeket (zöldség, gyümölcs, tej) helyi piacokon értékesítik,

a térségen kívüli piacra minimális mennyiséget termelnek. Ennek oka, hogy ezeket nem éri meg eladni az alacsony felvásárlói árak miatt, a helyi feldolgozás pedig a támogatások és a tőke hiánya miatt nem tud megvalósulni.

MIT SZERETNÉNK ELÉRNI 2040-RE A NYÁRÁD ÉS KIS-KÜKÜLLŐ MENTÉN?

Kutatásunk során felvázoltunk egy olyan ideális jövőképet, melyben az ökoszisztéma szolgáltatásokat sikerül megőriznünk és megfelelően használnunk, ehhez azonban a jelenben kell cselekednünk. A kedvező jövőkép eléréseért ajánlásokat fogalmaztunk meg.

Az ideális jövőkép szerint 2040-re az önfenntartó

gazdálkodás virágzik és a lakosok egészségesebbek a nagy arányban helyben előállított termékeknek és tiszta víznek köszönhetően. Közös, gazdaszövetkezetekbe tömörülve árulják az esetleges felesleget a piacon. A föld helyi kézben van. A kisléptékű mezőgazdasági termelés a fő megélhetést biztosítja olyan mértékben, hogy jólét van a területen.

MIT TEHETÜNK EZÉRT A KISLÉPTÉKŰ MEZŐGAZDASÁGÉRT?

Ahhoz, hogy a jelenlegi állapotból eljussunk a helyiek által áhított 2040-be, fontos megcélozni a jelenlegi probléma-kiváltó tényezőket. Szükségesnek mutatkozik a mezőgazdasági támogatási rendszer struktúrájának és tartalmának újragondolása. Ennek megvalósításához elsősorban országos és EU-s szintű módosítások szükségesek.

A helyi tradicionális tájkép és társadalom fenntartása végett fontos, hogy a kisgazdálkodók élvezzenek előnyt a nagygazdákkal szemben. Mindehhez szükség lesz például a támogatott gazdaságméret maximalizálására és az agromediú támogatások megreformálására. Mindez a kisparcellás gazdálkodás kiemelt támogatásával, valamint a kisléptékű termékfeldolgozásra vonatkozó támogatások esetében az önrész mértékének csökkentésével vagy megszüntetésével is megvalósulhat.

Javasoljuk továbbá egy olyan hálózat létrehozását, amelynek célja, hogy a gazdálkodók számára segítséget nyújtson a támogatásokkal kapcsolatos adminisztrációs ügyek intézésében. A kisgazdálkodók érdekeinek hatékonyabb érvényesítése érdekében javasoljuk legális keretek között működő gazdálkodói értékesítő szövetkezetek létrehozását. Alakuljanak térségenként mintagazdaságok, amelyek oktatási, nevelési, tudás- és információmegosztási, közösségformáló funkcióval rendelkeznek.

A jobb értékesítési lehetőségekért, fontos lenne feldolgozni, és úgy értékesíteni a termékeket. Ehhez a helyi, kisléptékű feldolgozóipar támogatására lenne szükség olyan formában, ami lehetővé teszi, hogy a jelentős tőke nélküli gazdálkodók is elkezdhessenek feldolgozással foglalkozni. Javasoljuk a hagyományos zöldség- és gyümölcsstermesztés pénzügyi (támogatások) és szakmai (továbbképzések indítása) ösztönzését, illetve helyi termékek népszerűsítését és térnyerésének elősegítését az előállítás és feldolgozás támogatásával.

A KISLÉPTÉKŰ MEZŐGAZDASÁG MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ JAVASOLJUK:

- A jelenlegi Közös Agrárpolitika felülvizsgálatát és olyan reformját, ami szerint a támogatás teljesítményhez és eredményhez kötött.
- A jelenleg érvényben lévő Vidékfejlesztési Program 2021 előtti felülvizsgálatát, az ökoszisztéma szolgáltatások megőrzéséhez hozzájáruló támogatások növelését.
- Minőségi teljesítmény alapú agrártámogatási rendszer kidolgozását, amely egy kritériumrend-szerre, lépcsőzetesen épül, nagymértékben figyelembe véve a természeti javak megóvását.
- A Vidékfejlesztési Programban lévő mezőgazdasági célterületek felülvizsgálatát.
- A kisgazdák önrészenek csökkentését, vagy megfelelő előtámogatás biztosítását, illetve a higiéniai szabályok átdolgozását a feldolgozott termékek értékesítésének elősegítése végett.
- A Vidékfejlesztési Programmal és Közös Agrárpolitikával foglalkozó infrastruktúra és humán erőforrás fejlesztését.
- A gazdákkal történő megfelelő kommunikáció, információátadás lehetőségeinek javítását.
- Megfelelő tematikájú képzési programok kidolgozását és széles körű népszerűsítését (például: üzleti, marketing, branding és sales ismeretekről, hagyományos mezőgazdasági gyakorlatokról mind a felnőtt, mind az ifjúsági képzésben).
- Vásárlóerőt megcélzó felvilágosító kampányok kidolgozását.
- Olyan támogatások kidolgozását, amelyek lehetővé teszik erős szövetkezetek létrejöttét.
- A Zöld Infrastruktúra elemek (sövény, fasor) nagyobb fokú kihasználását és előnyeinek népszerűsítését a gazdák között.

Bővebb információt a kutatásról a „*Merre előre? - Jövőképek a Nyárad és Kis-Küküllő mente ökoszisztéma szolgáltatásainak tükrében*”, illetve a “*Mennyit érnek a természet ajándékai? - A Nyárad és Kis-Küküllő menti Natura 2000 területek ökoszisztéma szolgáltatás kutatásának összefoglaló tanulmánya*” című kiadványokban találhat.

Elérhetők: www.milvus.ro/ecoservices.

PARTNEREK:

www.milvus.ro
www.okologia.mta.hu
www.ceeweb.org

ELÉRHETŐSÉGEK:

office@milvus.ro
tel/fax: +40 265 264726

MilvusGroup
CEEweb.For.Biodiversity

www.milvus.ro/ecoservices/

Ez a kiadvány az „Ökoszisztéma szolgáltatások felmérése és értékelése a Nyárad és Kis-Küküllő menti Natura 2000-es területeken” pályázat keretében készült. A pályázat eligibilis költségvetése 402 340,41 euró, ebből 60 351,06 euró a román állam hozzájárulása a Környezetvédelmi Minisztérium „R002 – Biodiverzitás és ökoszisztéma szolgáltatások” programján keresztül.

A projekt célja felmérni és térképezni a mintaterület legfontosabb ökoszisztéma szolgáltatásait. A projekt eredményeként készülő tanulmány feltárja az ökoszisztéma szolgáltatások hozzájárulását a fontosabb gazdasági szektorokhoz.

A projekt megvalósítását a Milvus Csoport Egyesület vezeti, a szakmai munkához pedig partnerként járul hozzá a Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai Kutatóközpontja és a CEEweb a Biológiai Sokféleségért európai természetvédelmi civil szervezetek hálózatának magyarországi képviselője.

További információért az EGT alapról, látogassa meg a következő oldalakat: www.eeagrants.org, www.eeagrantsmediu.ro, www.eeagrants.ro.